HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לכך שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה וכי מאחר דאפילו פסולא מדרבנן ליכא למה לי למרק מצוה למרק אביי [ח]מסדר מערכה משמיה דגמרא ואליבא דאבא שאול [א]מערכה גדולה קודמת למערכה שניה של קטורת מערכה שניה של קטורת קודמת לסידור שני גזירי עצים וסידור שני גזירי עצים קודם לדישון מזבח הפנימי ודישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות [ב]והטבת חמש נרות [ג]קודם לדם התמיד ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות קודם לקטורת [ד]וקטורת קודם לאברים [ה]ואברים למנחה ומנחה לחביתין וחביתין לנסכין ונסכין למוספין [ו]ומוספין לבזיכין ובזיכין לתמיד של בין הערבים שנאמר [1]והקטיר עליה חלבי השלמים [ז]עליה השלם כל הקרבנות כולן אמר מר מערכה גדולה קודמת למערכה שניה של קטורת מנא לן דתניא [ט]2היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה זו מערכה גדול׳ ואש המזבח תוקד בו זו מערכה שניה של קטורת ואיפוך אנא מסתברא מערכה גדולה עדיפא שכן כפרתה מרובה אדרבה מערכה שניה עדיפא שכן מכנסין ממנה לפנים אפי׳ הכי כפרתה מרובה עדיפא ואיבעית אימא אי לא משכח עצים למערכה שניה מי לא מעייל ממערכה גדולה מערכה שניה של קטורת קודמת לסידור שני גזירי עצים מנא לן דכתיב [1]ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר עליה ולא על חברתה [י] מכלל דאיתא לחברתה והאי עליה מיבעי ליה לגופיה תרי עליה כתיבי סידור שני גזירי עצים קודם לדישון מזבח הפנימי אע״ג דהכא כתיב בבקר בבקר והכא כתיב [3]בבקר בבקר אפי׳ הכי מכשיר עדיף מכשיר מאי ניהו שני גזירי עצים והא אמרת שני גזירי עצים למערכה גדולה אזלי אמר רבי ירמיה שום עצים רבינא אמר הואיל והתחיל במערכה גומר רב אשי אמר אי לא משכח עצים למערכה שניה מי לא מעייל ממערכה גדולה ודישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות מאי טעמא אמר אביי גמרא גמירנא סברא לא ידענא ורבא אמר בריש לקיש דאמר [יא]ריש לקיש [יב]אין מעבירין על המצות וכי מכשיר דהכא במאי עסקת בשני גזירי עצים: **והא למערכה גדולה אזלי.** ואינם מכשירי קטורת: **שום עצים.** אף על גב דהני לאו לקטורת אזלי שם עצים מכשירי קטורת הן: **גמרא גמירנא.** שכן סידרן: **סברא לא ידענא.** לתת טעם לדבר מדעתי: **אין מעבירין.** הפוגע במצוה לא יעבור ממנה. ונפקא לן במכילתא [יב] מומרתם את המצות [יג] קרי ביה את המצוות לא תמתין לה שתחמיץ ותיישן: וכי אבל היכא דלא עבדינן אלא חד לא גמרינן מיניה ונעביד לתדיר לחודיה ולא נעביד לשאינו תדיר: **למה לי למרק.** תימה והלא אפי׳ בחולין מוכח בפרק השוחט (חולין דף מז.) שיש לשחוט לכתחילה כל הסימנין ולא סגי ברוכא דילמא לא אתי למיעבד רוכא וי״ל ה״מ בחד גברא אבל בתרי גברי לכבר שחט כ״ג ונסתלק אי אתי אחריני וממרק נרלה כשהייה ונראה כאילו נשחט הזבח בשניים הוה לן למיסר למרק ומשני מצוה למרק כדי לקבל כל הדם: **אביי מסדר מערכה בו׳.** תימה אי אמאי לא קא חשיב נמי תרומת הדשן דהויא נמי תחילת עבודה דיממא וצ״ל משום דזימנין מקדימין אותה מאשמורת הראשונה וממלאת הלכך לא קא חשיב לה שהיה הפסק גדול ביניה ובין הני דקא חשיב אבל הנך דקא חשיב היו רגילין לעשותן בזה אחר זה אי נמי יש לומר תרומת הדשן עיקר מצותה רק בלילה אבל הני [טז]אי בעי למעבדינהו ביממא הראשון בידם: **מכלל דאיכא חבירתה.** תימה לי אם כן למה לי קרא דלעיל ואם המזבח תוקד בו למערכה שניה תיפוק ליה מהאי קרא [יז]וי״ל דאי מהכא הוה אמינא יעשו מערכה שניה על מזבח הפנימי כדרך שעושין מערכה גדולה על מזבח החילון כיון דאתיא לגורך קטורת ואש המזבח תוקד בו על מזבח החילון במקום מערכה גדולה: **אפילו הכי מכשיר עדיף.** תימה אי לימא טעמא משום דתדיר ושאינו תדיר קודם וסידור גזירין הוא תדיר טפי שהוא פעמים בכל יום ודישון מזבח הפנימי אינו אלא פעם אחת ויש לומר דלא גמרינן ממלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד דתדיר קודם אלא היכא דתרוייהו שוו דזו וזו מתנה דומיא דתמידין ומוספין אבל כל כי האי גווונא דאב הוי עבודת מתנה ואב עבודת סילוק לא: **אין מעבירין על המצות.** פרק אלו מקומן (זבחים דף נא.) גבי שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי קאמר גמרא מ״ט דכתיב (ויקרא ד) אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד ההוא דפגע ביה בריש״א ומשמע משום דאין מעבירין על המצות אבל רש״י ל״ג ההוא דפגע ביה בריש״א אלא מפתח אהל מועד קא גמר לה דיסוד מערבי של מזבח הוי כנגד הפתח וכן משמע התם בגמרא גבי שירי הדם היה שופך על יסוד דרומי ומפרש משום דילמא ירידתו מן הכבש ליציאתו מן ההיכל מה ליציאתו מן ההיכל בסמוך לו דהייו יסוד מערבי אף ירידתו מן הכבש בסמוך לו דהייו יסוד דרומי ואי מאין מעבירין על המצות קא ילף לפיימיים דנפכין על יסוד מערבי אמאי פסיטא ליה [טפי] בפיימיים שהן ביסוד מערבי מבחילון ביסוד דרומי הא אידי ואידי שייך בהו טעמא דאין מעבירין על המצות וכן משמע ר״פ קדשי קדשים (שם דף נח:) דפריך שירי הדם בהדיא כתיב בהו אשר פתח אהל מועד ואם תאמר ולמה לי קרא אמאי לא נפקא מדרים נקים דאין מעבירין על המצות [יח]ויש לומר דלא שייכא דרים לקים אלא היכא דבעינן למעבד תרוייהו שיש להקדים ההוא דפגע ביה בריש״א עבודי

[א] בתו׳ שם מבואר הענין יותר ע״ש ועיין ש״ר.

מסורת הש״ס

[א] לעיל דף יד:, [ב] [צ״ל קודמת], [ג] [פסחים נח.], [ד] [פסחים נח. נט:], [ה] לקמן מה., [ו] [לקמן נח: ע. פסחים סד: מגילה ו: מנחות סד: ע״ש], [ז] [דף יד:], [ח] [בפ פרשה טן], [ט] [שמות יב],

גליון הש״ם

תד״ה אביי וכו׳ אי בעי למעבדינהו ביממא. עיין לעיל דף כז ע״ב תוס׳ ד״ה איכא דאמרי: שם ד״ה מכלל וכו׳ וי״ל דאי מהכא. עיין לקמן דף מ״ה ע״ב וצ״ע: שם ד״ה אין מעבירין וכו׳ וי״ל דלא שייכא דריש לקיש. עיין מג״א סי׳ קמז ס״ק י״ח:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ דכתיב ובער עליה הכהן כו׳ מכלל דאיתא לחבירתה. ר״ג בשעה שמקדר שני גזירין וק״ל: (ב) רש״י ד״ה מערכה גדולה כו׳ כל ההקטרות: (ג) ד״ה נמנחה. מנחת נסכו של תמיד (ג) ונסכיהן דכתיב (במדבר כח) ועשיית הליפה סולת למנחה וגו׳: לנסכין. לנסך יינו של תמיד: ונסכין למוספין. אם שבת הוא: שנאמר והקטיר עליה חלבי השלמים. ודרש ליה לשון השלמה עליה על העולה תמיד של שחר המאורה בראש המקרא שנאמר וערך עליה העולה והקטיר והוסיף והשליש אחריה כל הקרבנות ולא על שבין הערבים למד על תמיד של בין הערבים שהוא אחרון לכל הקרבנות: מוקדם. לשון מדורת עצים וכן תוקד: זו מערכה שניה. ולימדך שתהא על מזבח החילון ומשם יכניסו גחלים על הפנימי: ואיפוך. להקדים מערכה של קטורת א] (ד) [וקרא] כסידורה דהא בהקטר כל הלילה קאי: לפרפה מרובה. שעליה מקטיריה כל הקטרות חוץ מן הקטורת לפניה להיכל: מי לא מעייל בו. נמצאת אף הגדולה רלוויה לפניה: ובער עליה. אמערכה גדולה קאי דסמיך ליה וערך עליה (ה) עליה ב׳ עליה: ולא על חברתה. של קטורת: והא לחיב. בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה (שמות ל) קאי למידרשיה אדישון פנימי ואהטבה והקטורת דכתיב יקטירנה ואין קטורת אלא לאחר דישון: מכשיר עדיף. המכשיר ומתקן את הדבר הזה קודמו ועיקר מכשירי קטורת הם שהרי עליה הן המכשירין את הקטורת: מכשיר מאי ניהו. בשני גזירי עצים: והא למערכה גדולה אזלי. ואינם מכשירי קטורת: שום עצים. אף על גב דהני לאו לקטורת אזלי שם עצים מכשירי קטורת הן: גמרא גמירנא. שכן סידרן: סברא לא ידענא. לתת טעם לדבר מדעתי: אין מעבירין. הפוגע במצוה לא יעבור ממנה. ונפקא לן במכילתא (יב) מומרתם את המצות (יג) קרי ביה את המצוות לא תמתין לה שתחמיץ ותיישן:

[ב] א מיי׳ פ״ו מהל׳ תמידין הלכה ח:

[ג] [מיי׳ שם הלכה ג]:

[ד] [מיי׳ שם הלכה ה]:

[ה] ב מיי׳ פ״ב שם הלכה ה

[ו] ג [מיי׳ פ״ד שם הלכה יא ופ״ו הלכה יח]:

[ז] ד מיי׳ פ״ד שם הלכה ה

[ח] ה מיי׳ פ״ד שם הלכה ג:

[ט] ו מיי׳ פ״ד מהל׳ תפילין הלכה ח:

תורה אור השלם

1. וְהִקְאִישׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלְבֵי הַשְּׁלָמִים:
ויקרא ו ה

2. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ:
ויקרא ו ב

3. וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה:
שמות ל ז

מוסף רש״י

אביי מסדר מערכה. מקדר בגחלים דקדר מערכה, עבודת כל יום ויום, משמיה דגמרא. דכר מקומל מכל מי הישיבה שקיבלו מרבותיהם (לעיל יד:). אין מעבירין על המצות. משנה גדי אקדים לעשות, דהכי תניא במכילתא ומשמתם את המצות, אם בתת מצוה ליתן אל תתמיהנה (מגילה ז:).

רבינו חננאל

משום דמצוה למרק. כלומר, מצוה לחתוך תשלום הנותר בסימנים ולא נחתך. אביי מסדר מערכה משום דגמרא אליבא דאבא שאול, דתניא מערכה גדולה קודמת למערכה שניה של קטורת, ומערכה שניה כו׳ עד עליה השלם כל הקרבנות. מערכה גדולה קודמת למערכה שניה של קטורת. ואוקימנא מערכה גדולה קודמת, שכן כפרתה מרובה. פי׳, הקרבנות חטאות ואשמות וכיוצא בהן כולן למערכה גדולה עולין לפיכך קודמת. מערכה שניה של קטורת קודמת לסידור שני גזירין. מדהוה לקרא למכתב ובער עצים וכתיב ובער עליה, שמענן מינה מכלל שיש שם מערכה אחרת, והזהירה התורה עליה ולא על האחרת שיש שם. סידור שני גזירין קודמין לדישון מזבח הפנימי. דאע״ג דכתיב בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה, הנה שני בבקר, וכתיב נמי ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר, שני בקרים השקולין הן. אפי׳ הכי המכשיר עדיף, והם הגחלים, שאילו אין הגחלים, הקטורת לא היתה מתקטרת. לפיכך העצים אע״פ שהגזירין אינן עולין למערכה של קטורת. אסיק שום עצים, קודמין לדישון מזבח הקטורת. ודישון מזבח הפנימי קודם להטבת ה׳ נרות. דקי״ל אין מעבירין על המצות,

עין משפט נר מצוה

כז א מיי׳ פ״ו מהל׳ תמידין הלכה ח:

ב [מיי׳ שם הלכה ג]:

כח ג מיי׳ שם הלכה ה:

ד [מיי׳ פ״ד שם הלכה יא ופ״ו הלכה יח]:

כט ה מיי׳ פ״ד שם הלכה ג:

ל ו מיי׳ פ״ד מהל׳ תפילין הלכה ח: